

Sygn. akt III U 442/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy J. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania J. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 30 kwietnia 2015 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. L. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 21 kwietnia 2015 r.,

II. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia,

III. **z a s ą d z a** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy J. L. kwotę 240 zł (słownie: dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 442/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 5 sierpnia 2015 r.

Decyzją z dnia 30 kwietnia (...), zn . (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy J. L. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Wnioskodawca J. L. w dniu 22 maja 2015 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest niezgodna ze stanem faktycznym. Wskazał, że brak świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych nie może pozbawiać go prawa do emerytury. Charakter jego zatrudnienia wynika z ogólnych świadectw pracy

z okresu zatrudnienia u poprzedników prawnych (...) S.A. w K., jak

i w Przedsiębiorstwie (...)

w P.. W obu zakładach wykonywał prace wymienione w wykazie

A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Dodatkowo na potwierdzenie charakteru wykonywanej pracy na stanowisku pracownika dozoru technicznego oraz monter konstrukcji metalowych na wysokości powołał się na zeznania świadków oraz dokumentację osobową, wnosząc o uwzględnienie okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy, nie przystąpił do OFE, ale nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wskazano, że charakter takiego zatrudnienia może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji

i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca nie przedstawił świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a z pozostałych dokumentów nie wynika jaką faktycznie pracę wykonywał w spornych okresach.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. L. urodzony (...) złożył w dniu 15 kwietnia 2015 r. wniosek o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz że pozostaje w stosunku pracy.

Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia dołączył ogólne świadectwa pracy oraz archiwalną dokumentację osobową z okresu zatrudnienia

w Przedsiębiorstwie (...)

w P..

Rozpoznając ten wniosek organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 30 kwietnia 2015 r. odmówił mu prawa do emerytury.

Ustalony przez organ rentowy wymiar okresów składkowych i nieskładkowych wykazanych przez wnioskodawcę na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 26 lat, 3 miesiące i 20 dni. Natomiast w ocenie ZUS wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył wnioskodawcy okresu jego zatrudnienia u poprzedników prawnych firmy (...) S.A. w K.: od 3 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku kontrolera jakości wyrobów

i kontrolera jakości (14 lat, 11 miesięcy i 28 dni).

Ponadto pominięto okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w P. w okresie:

- od 16 maja 1977 r. do 31 sierpnia 1978 r. na stanowisku montera wewnętrznych instalacji budowlanych (1 rok, 3 miesiące i 14 dni).

Stwierdzono, że na podstawie przedłożonej dokumentacji nie można przyjąć w szczególności, iż zajmując stanowisko kontrolera wyrobów czy kontrolera jakości (wykaz A, dział XIV poz. 24 pkt 1) wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przebywał na stanowiskach, na których jako podstawowe wykonywane były prace w warunkach szczególnych.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dn. 15.04.2015 r.

- decyzja odmowna z dn. 30.04.2015 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca J. L. z zawodu tokarz pracę zawodową rozpoczął w dniu 1 września 1971 r. praktyczną nauką zawodu, którą w latach 1 września 1971 r. - 30 czerwca 1974 r. odbył w Cukrowni (...) S.A. w P., a w latach 24 kwietnia 1975 r. - 8 kwietnia 1977 r. odbył zasadniczą służbę wojskową.

Następnie podjął pracę w Przedsiębiorstwie (...) w P., gdzie od 16 maja 1977 r. do 31 sierpnia 1978 r. pracował na stanowisku montera wewnętrznych instalacji budowlanych (1 rok, 3 miesiące i 14 dni). W czasie tego zatrudnienia razem ze świadkami J. G. (1) i K. M. (1) wnioskodawca pracował przy montowaniu systemów wentylacyjnych, głównie w budynkach gospodarczych PGR (chlewnie, bukieciarnie, obory, kwaszarnie, suszarnie). Wentylacje montowane były na dachach, zwykle na wysokości około 7-10 metrów. Założenie wentylacji w jednym budynku wymagało równoczesnej pracy co najmniej 2-3 robotników. Prace odbywały się bezpośrednio na dachach budynków (na zewnątrz) oraz z drabiny lub rusztowania (wewnątrz budynku). Do podstawowych obowiązków monterów należało w pierwszej kolejności przygotowanie otworów w dachach przeważnie eternitowych, następnie przymocowanie wiatraków i innych elementów wentylacji oraz zabezpieczenie otworów wentylacyjnych. Prace te wykonywane były wyłącznie na wysokości i wymagały one cięcia, wiercenia, wkręcania, czasami też spawania elementów metalowych. (...) montowano przez cały rok, bez względu na warunki atmosferyczne.

Praca w Przedsiębiorstwie (...) w P. odbywała się w systemie brygadowym i rozdzielona była pomiędzy brygady wodno-kanalizacyjne, sanitarno-instalacyjne, w tym c.o. i elektryczne. Każda brygada liczyła 3-4 robotników. Przydziału prac dokonywał kierownik Kierownictwa Grupy (...) w P., monterów z pracy rozliczał zaś brygadzista. Wynagrodzenie było liczone w systemie akordowym, w rezultacie monterzy często pracowali ponad ustalony 8-godzinny czas pracy, zwłaszcza jeśli pracowali w terenie (na obszarze dawnego województwa (...) i (...)).

W okresie od 26 września 1978 r. do 31 marca 1980 r. wnioskodawca pracował w Wytwórni (...) w R. na stanowisku tokarza.

Dowód: 1. Akta organu rentowe:

- świadectwa pracy z dn. 29.03.1980 r., 3.01.1984, 19.08.1999 r.

- kserokopia legitymacji wojskowej,

2. umowa o pracę z dnia 16.05.1977 r., 1.06.1977 r. k. 22-23,

3. zeznania świadków (e-protokół z dnia 6.07.2015 r.):

- J. G. (16 min),

- K. M. (29 min.),

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 5.08.2015 r. – 9 min.).

Natomiast w dniu 16 kwietnia 1980 r. wnioskodawca został zatrudniony w ówczesnej Fabryce (...) w K.. Do pracy został przyjęty w Wydziale W-16 celem przyuczenia zawodu tokarza. Faktycznie cały czas pracował jako tokarz przy obróbce detali metalowych.

Z dniem 3 stycznia 1984 r. został przeniesiony do pracy do D. Kontroli Jakości na stanowisko kontrolera jakości wyrobów. Obowiązki te w zasadzie wykonuje do chwili obecnej.

W czasie zatrudnienia w związku z zajmowanym stanowiskiem wnioskodawca musiał posiadać stosowne certyfikaty, składał egzaminy kwalifikacyjne – sprawdzające jego przygotowanie do wykonywania zawodu kontrolera w zakresie pomiarów wyrobów (21 kwietnia 1986 r., 30 lipca 1987 r.). Podnosił też swoje kwalifikacje uczestnicząc w kursach doszkalających, m.in. celem uzupełnienia wiedzy w zakresie kontroli prac spawalniczych oraz nadzoru nad wytwarzaniem konstrukcji spawanych, techniki pomiarów przy wykorzystaniu nowoczesnej aparatury pomiarowo-kontrolnej.

Wnioskodawca pracę na stanowisku kontrolera jakości wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Polegała ona na sprawdzaniu materiałów do produkcji, nadzoru procesów technologicznych bezpośrednio przy stanowiskach pracy na produkcji. Wnioskodawca w szczególności kontrolował prace lakierników metalowych szaf na lakierni. Na spawalni kontrolował sposób ustawienia urządzeń oraz spoin. Nadzorował prace szlifierzy i polerowaczy. Swoje czynności wykonywał bezpośrednio przy stanowiskach pracy w warunkach szczególnych (spawacza, lakiernika, szlifierza, polerowacza). Wnioskodawca stale przybywał na halach produkcyjnych, gdzie był narażony na działanie szkodliwych czynników, takich jak zapylenie, kurz i hałas, a także oparów środków chemicznych (nafty, sody kaustycznej, lakierów i farb żrących).

Razem z wnioskodawcą pracowali świadkowie: A. K. (1) – kierownik D. Kontroli Jakości oraz B. W. (1) – kontroler jakości. Pierwszy z nich pracował w latach 1974-2006, a drugi 1977-1999.

Równocześnie Sąd ustalił, że pracodawca wnioskodawcy przechodził reorganizacje. Najpierw w związku z przejęciem mienia Fabryki (...) w K. jej pracownicy, w dniu 2 czerwca 1992 r., otrzymali propozycję zatrudnienia w nowopowstałej Fabryce (...) S.A. w K.. Następna zmiana miała miejsce 1 września 2006 r. Powstała wówczas firma pod nazwą (...) sp. z o.o., a w 2008 r. pod nazwą (...) S.A z siedzibą w K..

Zmiany organizacyjne powodowały zmianę profilu produkcji, niemniej cały czas była to produkcja urządzeń dla przemysłu spożywczego i rolniczego np. masarni, PGR (wózki do mięsa, maszyny rolnicze), dla potrzeb kolejnictwa (amortyzatory) czy innych (szafy metalowe: ubraniowe, laboratoryjne, wanny). Na halach produkcyjnych pracowały maszyny

i urządzenia do produkcji poszczególnych detali metalowych. Proces technologicznych na poszczególnych etapach produkcji obejmował m.in. obróbkę cieplną, hartowanie oraz toczenie detali, ich szlifowanie, ręczne polerowanie, odtłuszczanie (m.in. w nafcie, sodzie kaustycznej, rozpuszczalnikach), piaskowanie, spawanie oraz lakierowanie. Do obowiązków kontrolerów jakości należało sprawdzanie zarówno materiałów przygotowanych do produkcji, jak i elementów na wszystkich etapach produkcji aż do wyrobu finalnego. W związku z tym wnioskodawca, tak jak i inni pracownicy Wydziału Kontroli musiał być cały czas obecny na hali produkcyjnej, a tym samym pozostawał w narażeniu na czynniki szkodliwe.

Czynności administracyjne kontrolera sprowadzały się do wypełnienia karty braków.

Praca w fabryce odbywała się w systemie brygadowym na 2 lub 3 zmiany, zatrudnionych było około 500-700 robotników. Dział Kontroli Jakości był jednym z kilku działów. Pracowało w nim 7 kontrolerów, kierownikiem od 14 maja 1984 r. był świadek A. K. (1).

Sąd ustalił też, że poprzednicy prawni obecnego zakładu pracy wystawiali brakarzom i kontrolerom jakości świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych z odwołaniem do wykazu A, w dziale XIV, poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r.

w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. (...) nr 1-3, poz. 1) oraz w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43).

Natomiast firma (...) pismem z dnia 19 marca 2009 r. odmówiła wnioskodawcy wydania takiego dokumentu, wskazując, że ani stanowisko tokarza, ani też kontrolera jakości wyrobów nie są wymienione w wykazie prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Przy czym okazało się, że świadek A. K. (1) oraz inny z kontrolerów jakości M. D. (z którym wnioskodawca najczęściej zmieniał się), mimo że otrzymali takie świadectwa pracy, to prawo do emerytury we wcześniejszym wieku uzyskali dopiero po odwołaniu się do Sądu. Sąd Okręgowy w Rzeszowie prawomocnym wyrokiem z dnia 25 października 2006 r. sygn. akt IV U 1558/06 zmieniając decyzję organu rentowego ustalił, iż A. K. (1) ma prawo do emerytury począwszy od 13 czerwca 2006 r. Z kolei Sąd Okręgowy w Przemysłu prawomocnym wyrokiem z dnia 19 marca 2012 r. sygn. akt III U 62/12 ustalił prawo do emerytury dla M. D., począwszy od 17 sierpnia 2011 r. W obu tych postępowaniach Sądy, niezależnie od siebie ustaliły, że w latach 1975-1998 kontrolerzy jakości wyrobów wykonywali pracę w warunkach szczególnych. Ich obowiązki sprowadzały się do bezpośredniego nadzoru nad procesami technologicznymi na wydziałach produkcji, dozoru pracy maszyn i urządzeń, kontrolowania jakości produkcji.

Dowód: 1. Akta osobowe wnioskodawcy:

- kwestionariusz osobowy,
- umowa o pracę z dn. 16.04.1980 r. i 30.06.1992 r.
- zmiana stanowiska pracy z dnia 3.01.1984 r.
- angaże za lata 1980-1998 r.
- protokoły egzaminacyjne z dnia 21.04.1984 r. i 30.07.1987 r., certyfikat, zaświadczenia
- zakres obowiązków kontrolera jakości,
- oświadczenie o przyjęciu obowiązków z dnia 2.06.1992 r.,
- informacja o przejściu zakładu pracy z dnia 1.09.2006 r.
- pismo z dnia 19.03.2009 r.

2. Akta organu rentowego :

- zaświadczenie z dnia 13.04.2015 r.

3. Akta Sądu Okręgowego w Rzeszowie sygn.. akt IV U 1558/06

4. Akta Sądu Okręgowego w Przemyślu sygn. akt III U 62/12

5. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach (A. K.) z dnia 2.08.2002 r., 25.05.2006 r. i 21.08.2006 r., k. 8-10,

6. zeznania świadków (e-protokół z dnia 6.07.2015 r.):

- A. K. (49 min),

- B. W. (39 min.),

7. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 5.08.2015 r. – 9 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz na dokumentacji archiwalnej z akt osobowych wnioskodawcy

z okresu jego zatrudnienia w latach 1977-1978 oraz z akt osobowych z okresu zatrudnienia

w firmie (...) sp. z o.o. i jej poprzedników prawnych od 1980 r. Przedłożone dokumenty potwierdzają podjęcie zatrudnienia oraz kolejność zajmowanych stanowisk, zakres obowiązków i sposób wynagradzania wnioskodawcy w okresie zatrudnienia zarówno

w Przedsiębiorstwie (...)

w P., jak i (...) S.A. Za pełni wiarygodne Sąd uznał także zeznania świadków, którzy dokładnie opisali strukturę zatrudnienia w obu tych firmach. Szczegółowo wskazali, jakie prace wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy. Sąd

w pełni podzielił także zeznania wnioskodawcy, który dodatkowo podał jakie prace wykonywał przez sporne okresy zatrudnienia.

Zebrana obecnie dokumentacja wraz zeznaniami świadków i wnioskodawcy potwierdza okres i faktyczny charakter wykonywanej przez niego pracy na kolejno zajmowanych stanowiskach: monter instalacji budowlanych i kontrolera jakości.

Zgromadzone dowody wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy J. L. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzny (w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach).

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3,

zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Równocześnie zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca J. L. wykazał, iż ukończył 60 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, osiągnął też 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Natomiast w toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym, z uwagi na brak świadectw pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez niego:

- od 16 maja 1977 r. do 31 sierpnia 1978 r. na stanowisku montera wewnętrznych instalacji budowlanych (1 rok, 3 miesiące i 14 dni) w Przedsiębiorstwie (...) w P. oraz

- od 3 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku kontrolera jakości wyrobów i kontrolera jakości (14 lat, 11 miesięcy i 28 dni) u poprzedników prawnych firmy (...) S.A. w K.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w obu tych firmach w łącznym wymiarze 16 lat, 3 miesięcy znalazł potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych.

Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron.

Takie postępowanie dowodowe – uzupełniające i weryfikujące dokumentację sporządzoną przez pracodawców Sąd obecnie przeprowadził. Dokonując tej oceny tut. Sąd oparł się na poglądzie Sądu Najwyższego, zawartym w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10 (LEX nr 619638)), zgodnie z którym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z

dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

W rezultacie Sąd ustalił na podstawie zachowanej dokumentacji, prawomocnych orzeczeń wydanych w podobnych sprawach, zeznań świadków oraz wnioskodawcy, że w latach 1977-1978 oraz 1984-1998 pracował on w warunkach szczególnych.

W pierwszym z tych okresów faktycznie pracował on jako monter instalacji wentylacyjnych. Niewątpliwie prace te należy zaliczyć do prac przy montażu urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości, które wymienione są w Wykazie A Dział V poz. 5 powołanego na wstępie rozporządzenia odnoszącego się do wszystkich branż, a także w załączniku do Zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. M.R.L.i G.Ż Nr 2 poz.88) - wykaz A dział V, poz. 5 pkt 1 - prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości - prace montera urządzeń i konstrukcji metalowych.

Ponadto w ocenie Sądu wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) w K., przekształconej od 1 lipca 1992 r. w Fabrykę (...) S.A. w K., w okresie od 3 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1998 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych związaną ze stałą i bezpośrednią kontrolą jakości produkcji na stanowiskach: kontrolera jakości wyrobów i kontrolera jakości w wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace na stanowiskach pracy w warunkach szczególnych.

Praca wnioskodawcy w D. Kontroli Jakości polegała bowiem na bezpośrednim nadzorze nad procesami technologicznymi na wydziale produkcji, dozowaniu materiału do produkcji, maszyn i urządzeń, kontrolowaniu jakości produkcji. Swoje obowiązki wnioskodawca wykonywał przebywając w hali produkcyjnej i będąc narażony na bezpośrednie oddziaływanie czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia.

Kontrola jakości produkcji realizowana była w wydziale produkcji, na którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie A, dział III, poz. 67 (obróbka cieplna metali), poz. 78 (szlifowanie i polerowanie), dział XIV, poz. 12 (spawanie), poz. 17 (lakierowanie) - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43).

Zatem zakres wykonywanych przez wnioskodawcę czynności na stanowisku kontrolera jakości wyrobów należy przyporządkować do prac wymienionych w wykazie A, w dziale XIV, poz. 24 pkt 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Niezależnie od tego są to prace wymienione w wykazie A, w dziale XIV, poz. 24 pkt 1 stanowiącym załącznik do zarządzenia branżowego Nr 3 Ministra Hutnictwa i (...) Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. (...) nr 1-3, poz. 1).

Warto w tym miejscu podkreślić pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2012 r. sygn. akt UK 166/11, zgodnie z którym przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki.

Przenosząc to na płaszczyznę przedmiotowej sprawy, należało przyjąć, iż chociażby ze względu na charakter branży, przy wielostanowiskowym i wielowydziałowym procesie technologicznym przy produkcji różnorodnego sprzętu metalowego i z blachy już sama zależność zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska od czynników wynikających bezpośrednio z charakteru pracy w danej fabryce wskazuje na szczególny charakter warunków tej pracy.

Ponadto zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r., (III UK 62/07, LEX nr 375653) czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV Wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wykładnię tę uzupełnia stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (II UK 243/08, LEX nr 550990) według którego czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy dozoru jakościowego nie może budzić wątpliwości. Stanowiska kontrolera jakości wyrobów i kontrolera jakości wpisano w zachowanej dokumentacji osobowej. W istocie konieczne było ustalenie, jakie roboty wykonywali pracownicy, których pracę kontrolował wnioskodawca. Tę okoliczność Sąd wyjaśnił w oparciu o akta dwóch innych spraw sądowych, obecne zeznania świadków oraz wnioskodawcy.

Charakter zakładu pracy, gdzie nadal pracuje wnioskodawca, jak też jednoznaczne i spójne zeznania świadków wskazują, że w spornym okresie wnioskodawca sprawował dozór jakościowy na wydziałach, w których prace były wykonywane w warunkach szczególnych tj. na hali produkcyjnej, gdzie utrzymywały się szkodliwe dla zdrowia czynniki: hałas, zapylenie, wysoka temperatura powietrza oraz opary chemikaliów.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy wartym wskazania jest również stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 stycznia 2008 r. (sygn. akt I UK 195/07), zgodnie z którym osoba wykonująca dozór inżynieryjno-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonanie pracy w warunkach szczególnych.

Rozstrzygając kwestię charakteru zatrudnienia wnioskodawcy, Sąd przyjął więc, że wykazał on 14 lat, 11 miesięcy i 28 dni pracy w szczególnych warunkach u poprzedników firmy (...) S.A. w K.. Ponadto udowodnił 1 rok, 3 miesiące i 14 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) w P.. Zatem przed dniem 1 stycznia 1999 r. - wykazał ponad 16 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury, począwszy od dnia 21 kwietnia

2015 r. tj. daty osiągnięcia wieku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu

z dokumentacji osobowej oraz zeznań świadków i ich ocena) zwalniają organ rentowy

z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września

2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 461) - § 12 ust. 2

w zw. § 2 ust. 2. Sąd uznał, iż pełnomocnik wnioskodawcy aktywnie reprezentowała swego mocodawcę. Składane wnioski dowodowe zmierzały do szybkiego i rzetelnego wyjaśnienia sprawy. Stąd Sąd czterokrotnie zwiększył minimalną stawkę opłaty z tytułu zastępstwa procesowego.